

PR 14-86/87

**PROGNOSE VAN BEDRIJFSUITKOMSTEN OP
AKKERBOUW- EN VEEHOUDERIJBEDRIJVEN IN 1986/87**

December 1986

**Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Landbouw
Sectie Prognoses, Produktiviteits- en
Rentabiliteitsonderzoek**

REFERAAT

PROGNOSE VAN BEDRIJFSUITKOMSTEN OP AKKERBOUW EN VEEHOUDERIJ-BEDRIJVEN IN 1986/87

Afdeling Landbouw; Sectie Prognoses, Produktiviteits- en Rentabiliteitsonderzoek

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1986

39 p., tab.

De jaarlijkse prognose geeft inzicht in de bedrijfsuitkomsten die naar verwachting op landbouwbedrijven zullen worden behaald.

In de akkerbouw zijn de kg-opbrengsten aanmerkelijk hoger dan normaal. De opbrengstprijzen blijven echter onder druk. Voor de klei-akkerbouw wordt een herstel van de bedrijfsuitkomsten voorzien.

Onder invloed van de melkquotumregeling is de melkveestapel in drie jaar tijd ca. 15% ingekrompen. De melkgift per koe is echter sterk toegenomen. De uitkomsten van melkveebedrijven zullen naar verwachting meevallen door de goede ruwvoederverzorging en lagere kosten.

Voor varkens en slachtpluimvee worden lagere resultaten geraamd doordat de opbrengsten sterker dalen dan de voederkosten. De resultaten van leghennen blijven slecht.

Verder zijn gegevens opgenomen over hoeveelheden en prijzen van produkten en produktiemiddelen, ondernemersinkomen en bedrijfsreserveringen.

Bedrijfsuitkomsten/Landbouwbedrijven/Ondernemersinkomen/Produktiviteit/Prijzen/Prognoses

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

	Blz.
1. ALGEMEEN	5
2. UITGANGSPUNTEN	6
- grotere en kleinere bedrijven	6
- bedrijfstypering	6
- arbeidskosten en beloning voor bedrijfsleiding	6
- pachtbasis en eigendomsbasis	7
- renteberekening	7
3. PRESENTATIE VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN	8
- voorlopige bedrijfsuitkomsten over 1985/86	8
- prognose voor 1986/87	8
4. SAMENVATTEND OVERZICHT VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN	10
- akkerbouwbedrijven	12
- rundveehouderijbedrijven	13
- intensieve veehouderij	15
5. INGECALCULEERDE PRIJZEN EN DE INVLOED VAN PRIJS- WIJZIGINGEN OP DE ARBEIDSOPBRENGST PER ONDERNEMER IN 1986/87	16
6. ONTWIKKELING OPBRENGSTPRIJZEN, PRIJZEN PRODUKTIE- MIDDELEN EN PRODUKTIVITEIT	19
7. ONDERNEMERSINKOMEN	23
8. BEDRIJFSRESERVERINGEN	25
BIJLAGEN: Specificatie bedrijfsuitkomsten per gebied	28

1. Algemeen

Het doel van deze prognose is een actueel beeld te geven van de te verwachten bedrijfsuitkomsten in 1986/87 aan de hand van de kosten- en opbrengstenontwikkelingen voor zover die nu bekend zijn of kunnen worden verwacht. Voor zover de prijzen en hoeveelheden van bepaalde produktiemiddelen en produkten thans nog niet kunnen worden voorzien zijn genormaliseerde prijzen en hoeveelheden in rekening gebracht.

Verder zijn de in het Landbouw-Economisch Bericht van 1986 opgenomen ramingen voor 1985/86 bijgesteld op basis van de thans bekende voorlopige bedrijfsuitkomsten volgens de uitgewerkte bedrijfsboekhoudingen.

2. Uitgangspunten

- Grotere en kleinere bedrijven

De berekeningen zijn gebaseerd op gegevens van bedrijven die volgens een landelijke steekproef zijn gekozen en waarvan het LEI een boekhouding bijhoudt.

De beschikbare bedrijven zijn ingedeeld in grotere en kleinere bedrijven. Als criterium voor deze indeling is gebruik gemaakt van standaardbedrijfseenheden (sbe). De grotere bedrijven hebben een bedrijfsomvang in sbe welke uitgaat boven een jaarlijks opschuivende grens. Deze grens komt bij benadering overeen met een produktieomvang per man die gemiddeld bij een doelmatige bedrijfs grootte wordt gerealiseerd. In 1983/84 was dat 158 sbe, hetgeen bijvoorbeeld overeen kwam met een akkerbouwbedrijf van ca. 30 ha cultuurgrond of een weidebedrijf van ca. 42 melkkoeien. Vanaf 1984/85 is verondersteld dat gemiddeld geen verdere opschuiving in bedrijfsomvang plaatsvindt.

- Bedrijfstypering

De prognoses hebben betrekking op akkerbouwbedrijven en rundveehouderijbedrijven in landbouwgebieden waarin deze in belangrijke mate voorkomen.

De indeling in bedrijfstypen is evenals de indeling naar bedrijfsgrootte gebaseerd op de sbe. Grotere akkerbouwbedrijven zijn bedrijven met minstens 80% van hun produktieomvang (gemeten in sbe) in marktbaar akkerbouwgewassen; op de kleinere akkerbouwbedrijven is deze grens gelegd bij 67%. Weidebedrijven hebben minstens 80% van hun produktie (sbe) in de rundveehouderij (met inbegrip van grasland en voedergewassen). Gemengde bedrijven met overwegend rundveehouderij hebben 40 tot 80% van de produktie (sbe) in de rundveehouderij en bovendien minder dan 40% in de verbouw van akkerbouwgewassen en minder dan 30% in de intensieve veehouderij. Van de gemengde bedrijven met overwegend akkerbouw en met intensieve veehouderij zijn geen prognoses opgesteld.

- Arbeidskosten en beloning voor bedrijfsleiding

De door de ondernemer en meewerkende gezinsleden verrichte uitvoerende arbeid is op basis van het aantal gewerkte uren in rekening gebracht tegen het geldende CAO-uurloon voor een vaste medewerker, vermeerderd met de sociale lasten die voor rekening van de werkgever komen. Voor de betaalde arbeid is uitgegaan van de (volgens de boekhoudingen) betaalde arbeidskosten in de voorgaande jaren die verhoogd zijn overeenkomstig de stijging van de arbeidskosten per uur volgens de CAO.

In de berekende arbeidskosten van de ondernemer is geen beloning opgenomen voor bedrijfsleiding en voor het dragen van ondernemersrisico. Uitgaande van een vergoeding voor bedrijfsleiding op het niveau van 10% van de totale factorkosten bij een efficiënte bedrijfsvoering is deze voor 1986/87 te stellen op f 62,- per sbe. Dat komt op de grotere akkerbouwbedrijven gemiddeld overeen met ca. f 15.000,- per ondernemer en op de grotere rundveehouderijbedrijven met ca. f 13.000,- per ondernemer.

- Pachtbasis en eigendomsbasis

De kosten van grond en gebouwen zijn berekend op basis van pacht. Over pachtersinvesteringen in moderne gebouwen en dergelijke wordt echter afschrijving en rente berekend op basis van eigendom. Voor dergelijke investeringen op eigendomsbedrijven is een overeenkomstige berekeningswijze toegepast. Op grotere weidebedrijven wordt daardoor thans meer dan de helft van de kosten van grond en gebouwen bepaald op eigendomsbasis.

De kosten van grond en gebouwen op basis van eigendom zijn vooral door de hogere kosten van grond belangrijk hoger dan die op basis van pacht. Op de grotere akkerbouw- en weidebedrijven, waarvan ca. 40% meer dan 90% van de grond en gebouwen in eigendom heeft, bedroeg dat verschil in 1984/85 gemiddeld resp. f 395,- en f 485,- per ha. In 1985/86 zijn deze verschillen zowel voor akkerbouwbedrijven als voor weidebedrijven onder invloed van de aangetrokken grondprijzen ca. f 20,- per ha toegenomen. Voor 1986/87 worden geen noemenswaardige veranderingen verwacht.

- Renteberekening

Het in het bedrijf geïnvesteerde vermogen (excl. grond en oude gebouwen) wordt elk jaar gewaardeerd op basis van de in dat jaar geldende prijs. De boekwaarde van de duurzame bedrijfsmiddelen wordt voortdurend aangepast aan de gestegen aanschaffingsprijzen. De uit deze herwaardering resulterende vermogenswinst wordt niet als een bedrijfsopbrengst beschouwd. In verband hiermede en ter voorkoming van dubbel tellingen wordt op de in rekening gebrachte rentevoet een correctie toegepast voor de in de rente begrepen vergoeding voor de geldontwaarding.

Op basis van het rendement van staatsobligaties (dat als uitgangspunt dient voor de rente over het eigen vermogen) en van de rente voor opgenomen kredieten, is na deze correctie voor 1986/87 een rentevoet in rekening gebracht van 6%. Deze rentevoet is voor alle bedrijven gelijk. Voor het (kort) omlopend vermogen in de gewassen wordt geen herwaardering toegepast en bedraagt de in rekening gebrachte rentevoet 6,25%.

Voor de grond is bij de bepaling van de kosten op eigendomsbasis 2,5% rente van de onverpachte waarde berekend; voor bedrijfsgebouwen is dezelfde rente aangehouden als voor de andere duurzame bedrijfsmiddelen, dus 6%.

3. De presentatie van de bedrijfsuitkomsten

De bedrijfsuitkomsten van de afgelopen jaren zijn ontleend aan de bedrijfseconomische boekhoudingen van ca. 250 akkerbouwbedrijven en 500 rundveehouderijbedrijven.

De bedrijfsresultaten zijn gegeven in de vorm van de arbeidsopbrengst per ondernemer op pachtbasis. Op basis van de aangehouden uitgangspunten voor de vaststelling van de kosten van grond en gebouwen en van de rente vormt de arbeidsopbrengst per ondernemer de vergelijkbare uit de bedrijfsexploitatie verkregen beloning voor zijn verrichte handenarbeid, bedrijfsleiding en ondernemersrisico.

Omdat bij de berekening van de arbeidsopbrengst geen aftrek is toegepast voor door de werkgevers of de werknemers verschuldigde premies voor volksverzekering en sociale premies mag deze arbeidsopbrengst niet worden vergeleken met het niveau van het bruto- of netto-inkomen uit arbeid van werknemers.

In de bijlagen is een specificatie gegeven van kosten en opbrengsten voor de verschillende groepen bedrijven vanaf 1981/82. Daarbij zijn de bedrijfsuitkomsten uitgedrukt in netto-bedrijfsresultaat en arbeidsopbrengst per ondernemer.

- De voorlopige bedrijfsuitkomsten over 1985/86

De uitkomsten over 1985/86 zijn ontleend aan de afgesloten boekhoudingen. Het zijn echter voorlopige uitkomsten omdat op het moment van samenstelling nog slechts een deel van het aantal boekhoudingen (ca. 60%) was uitgewerkt, waarvan de uitkomsten bovendien op grond van nog beschikbaar komende gegevens voor wijziging vatbaar zijn.

De voorlopige uitkomsten moeten daarom worden onderscheiden van de ramingen die in het voorjaar in het Landbouw-Economisch Bericht zijn verschenen en betrekking hebben op een bijna afgelopen boekjaar. Ramingen berusten op schattingen op grond van gegevens uit diverse bronnen terwijl voorlopige uitkomsten zijn ontleend aan boekhoudingen van het op 30 april afgesloten boekjaar.

- De prognoses voor 1986/87

Voor het boekjaar 1986/87, dat thans halverwege is, zijn uiteraard geen afgesloten boekhoudingen beschikbaar.

De prognoses berusten op gegevens welke intussen bekend zijn of met redelijke betrouwbaarheid kunnen worden geschat.

De verwachte volume-ontwikkeling van de afzonderlijke producten en produktiemiddelen is ingepast op het geconstateerde volumenniveau volgens de bedrijfsboekhoudingen in de afgelopen ja-

ren. De prognoses van de kg-opbrengsten per ha gewas zijn bijvoorbeeld gebaseerd op de ontwikkeling van de oogstramingen in 1986 waarbij rekening is gehouden met het verloop van de oogstramingen in voorgaande jaren in vergelijking met de kg-opbrengsten volgens de boekhoudingen in dezelfde jaren.

De in rekening gebrachte prijzen van de produktiemiddelen zijn afgestemd op het prijspeil zoals dat thans bekend is en/of voor de resterende maanden van het boekjaar te verwachten is.

De opbrengstprijzen van de marktordeningsprodukten (granen, suikerbieten, fabrieksaardappelen, melk, rundvlees, e.d.) zijn op grond van de EG-besluiten berekend tegen de thans gerealiseerde niveaus en de voor de rest van het boekjaar verwachte ontwikkeling daarvan. In de opbrengstprijzen zijn tevens begrepen mogelijke bijschrijvingen op ledenrekeningen.

De opbrengstprijzen van de vrije produkten (consumptieaardappelen, pootaardappelen, uien, e.d.) die op korte termijn sterk kunnen schommelen en die op de akkerbouwbedrijven een belangrijke invloed uitoefenen op de totale geldopbrengsten, zijn in rekening gebracht op basis van de actuele prijzen in de maanden augustus t/m oktober 1986. Uitgaande van de prijsvorming in dat reeds verstreken gedeelte van het verkoopseizoen is een raming gemaakt van de verwachte gemiddelde prijsniveaus van vrije produkten voor het gehele verkoopseizoen. Gezien de onzekerheid hierover en de invloed van voorverkopen, contractteelt en poolvorming op de uiteindelijk tot stand komende opbrengstprijzen, moet de uitkomst van deze berekeningen worden opgevat als een voorlopige indicatie. Als alternatief is daarom tevens voor vrije produkten een genormaliseerd prijspeil vastgesteld op basis van de gemiddelde prijzen in de afgelopen jaren, rekening houdende met trendmatige ontwikkelingen. Dat genormaliseerde prijsniveau kan uiteraard sterk afwijken van de werkelijke prijzen.

Een andere moeilijk te voorspellen factor vormen de weersomstandigheden in de rest van het jaar die met name nog van invloed kunnen zijn op de suikerbieten oogst en op het voederverbruik in de rundveehouderij. Ook hiervoor is uitgegaan van genormaliseerde omstandigheden in de rest van het jaar.

4. Samenvattend overzicht van de bedrijfsuitkomsten

In tabel 4.1 is het verloop gegeven van de gemiddelde arbeidsopbrengst per ondernemer in de verschillende groepen akkerbouwbedrijven en rundveehouderijbedrijven. De arbeidsopbrengst omvat de berekende kosten voor handenarbeid van de ondernemer en het netto-bedrijfsresultaat. In de bijlagen is een meer gedetailleerd overzicht gegeven van deze bedrijfsresultaten (pachtbasis, boekjaar mei t/m april). In dat overzicht zijn tevens de voorlopige uitkomsten over 1985/86 en de uitkomsten van de prognose voor 1986/87 opgenomen.

Het in tabel 4.1 weergegeven verloop van de arbeidsopbrengst per ondernemer moet worden beoordeeld tegen de achtergrond van de gestegen arbeidskosten in de afgelopen jaren. In 1983/84, 1984/85 en 1985/86 zijn de loonkosten per gewerkt uur volgens CAO voor een vaste vakarbeider in de landbouw gestegen met resp. 4,6%, 3,8% en 7,1% terwijl voor 1986/87 een stijging wordt voorzien van ca. 1%. Dat komt overeen in deze jaren met ongeveer f 51.200,-, f 52.100,-, f 54.400,- en f 55.000,- arbeidskosten bij een normale arbeidstijd volgens de CAO.

Op de grotere akkerbouwbedrijven komt het jaarlijks aantal gewerkte uren van de ondernemer gemiddeld ongeveer overeen met de arbeidstijd volgens de CAO. Op de grotere rundveehouderijbedrijven ligt het aantal gewerkte uren handenarbeid van de ondernemer gemiddeld echter ca. 35% (+ 700 uren) boven dit niveau.

Het netto-bedrijfsresultaat per ha dat in de bijlagen is vermeld geeft in dit opzicht een beter beeld van het verloop van de bedrijfsuitkomsten omdat daarbij de arbeidskosten volledig als kosten in rekening zijn gebracht. Daaruit blijkt dat de laatste jaren van de meeste groepen bedrijven het netto-bedrijfsresultaat negatief was en de ondernemer per gewerkt uur dus een lagere beloning kreeg dan de loonkosten volgens de CAO. Met andere woorden: er is bij de waardering van de uren handenarbeid van de ondernemer tegen CAO-loon een negatieve beloning voor bedrijfsleiding en voor ondernemersrisico geweest.

Het aanmerkelijk lagere niveau van de arbeidsopbrengst per ondernemer op de kleinere bedrijven is vooral een gevolg van de kleinere produktieomvang per man op deze bedrijven.

In verband met de WIR is de nieuwwaarde van werktuigen en gebouwen vanaf 1979/80 tot 1985/86 vastgesteld op de geldende aanschafprijs verminderd met de aanspraken op WIR-premies. In die periode was dus maatgevend voor de exploitatierekening het bedrag dat na aftrek van WIR-premies voor rekening van het bedrijf kwam. In 1983/84, 1984/85 en 1985/86 bedroeg het positieve effect van de WIR op de arbeidsopbrengst per ondernemer van de grotere akkerbouwbedrijven gemiddeld respectievelijk f 8800,-, f 9300,- en f 9500,-. Voor de grotere rundveehouderijbedrijven lag dat

Tabel 4.1 Gemiddelde arbeidsopbrengst in gld. per ondernemer (pachtbasis)

Akkerbouw	Grotere bedrijven				Kleinere bedrijven	
	Noordelijk klei-gebied	Centraal klei-gebied	Zuidwest. klei-gebied	Veen-koloniën	Klei-gebieden	Veen-koloniën
1981/82	34200	73400	83700	43900	22800	18900
1982/83	64000	71400	59800	40700	16500	16300
1983/84	68300	173800	169000	27000	59900	-1700
1984/85	37600	43800	36400	42600	17600	6500
1985/86 1)	0	0	10000	36000	-10000	5000
1986/87 2)	30000	55000	48000	36000	19000	8000
1986/87 3) 4)	20000	45000	40000	30000	15000	5000

Rundveehouderij	Grotere bedrijven			Kleinere bedrijven		
	Nrd.klei-en veen-weide-gebied	Westelijk weide-gebied	Weide-bedr., zand-gebieden	Gemengde bedrij-ven	Weide-bedrij-ven	Gemengde bedrij-ven
1981/82	43200	24900	41400	34100	15200	9900
1982/83	48200	32800	44900	37200	13400	5100
1983/84	34300	20600	37800	21600	5900	2200
1984/85	42000	27400	33000	14300	7600	6300
1985/86 1)	46000	38000	42000	30000	9000	8000
1986/87 2)	53000	44000	49000	30000	11000	6000
1986/87 3)	45000	35000	40000	22000	7000	2000

1) Voorlopig.

2) Prognose. Incl. WIR-effect (ter vergelijking met voorgaande jaren).

3) Prognose. Excl. WIR-effect.

4) Bij actuele opbrengstprijzen van vrije produkten. Uitgaande van genormaliseerde opbrengstprijzen zou de arbeidsopbrengst bedragen: Noordelijk klei-gebied f 59000,- , Centraal klei-gebied f 95000,- , Zuidwestelijk klei-gebied f 64000,- , Veenkoloniën f 32000,- , kleinere bedrijven klei-gebieden f 24000,- en kleinere bedrijven Veenkoloniën f 6000,-.

Tabel 4.2 Gemiddelde arbeidsopbrengst in gld. per dier per jaar

	Fokzeugen	Mestvarkens	Leghennen	Slachtkuikens (per 1000 kg af-geleverd gewicht)
1981/82	430	62	2,40	115
1982/83	640	69	-2,80	43
1983/84	250	14	2,90	12
1984/85	515	71	0,10	84
1985/86 1)	530	80	0,50	150
1986/87 2)	320	40	0,70	125
1986/87 3)	285	35	0,20	110

1) Voorlopig.

2) Prognose. Incl. WIR-effect (ter vergelijking met voorgaande jaren).

3) Prognose. Excl. WIR-effect.

cijfer op respectievelijk f 9200,-, f 8800,- en f 9100,-.

Op grond van de gewijzigde WIR-regelgeving heeft het LEI-bestuur bepaald dat de (beperkte) aanspraken op WIR-premie met ingang van 1986/87 geen deel meer mogen uitmaken van de geldende aanschafprijzen in de exploitatierekening. In de plaats daarvan dienen ontvangen WIR-premie te worden aangemerkt als negatieve correcties op betaalde belastingen. In die gevallen, waarin belastingen betaald zijn (ca. 70%), worden de besteedbare gezinsinkomens en bedrijfsreserveringen (tabel 8.1) dus nog wel gunstig beïnvloed.

- Akkerbouwbedrijven

In 1985/86 stonden de bedrijfsuitkomsten in de kleigebieden sterk onder invloed van de gedaalde opbrengstprijzen voor de vrije produkten en voor granen. Door de vochtige zomer lag de Europese aardappeloogst op een hoog niveau, waardoor de consumptie-aardappelprijzen tot een zeer laag niveau daalden (f 14,50). Ten opzichte van het voorgaande jaar daalden de prijzen van consumptie-aardappelen 14%, pootaardappelen 22% en zaauien 14%. De prijs van suikerbieten steeg daarentegen met 13%, hoofdzakelijk als gevolg van een hoger suikergehalte. De hoge kg-opbrengsten van pootaardappelen gingen niet alleen gepaard met lage prijzen maar ook met een verhoging van de Stopa-heffingen.

In de kleigebieden waren de geldopbrengsten per ha in 1985/86 10,5% lager, terwijl de kostenstijging 2% bedroeg. In de Veenkoloniën daalden de geldopbrengsten in lichte mate (-3%), vooral door lagere graanopbrengsten. In het niveau van de kosten per ha kwam geen verandering. Als gevolg van deze ontwikkelingen liep met name in de kleigebieden het bedrijfsresultaat sterk terug. De opbrengsten/kostenverhouding verslechterde daar verder tot 90%. In het Noordelijk en Centraal kleigebied resteerde geen beloning voor de arbeid van de ondernemer. Een dergelijk slecht bedrijfsresultaat is in het verleden nog niet veel voorgekomen.

In het lopende boekjaar 1986/87 worden de bedrijfsuitkomsten vooral bepaald door de hogere kg-opbrengsten. Met name van granen (wintertarwe +22%) en suiker (+21%) zijn de fysieke opbrengsten sterk toegenomen. De aanvankelijk gunstig ogende zaauienoogst moet als gevolg van koprot in bewaarde partijen gedeeltelijk als verloren worden beschouwd. Door de hoge kg-opbrengsten ligt de fysieke produktie nu aanmerkelijk boven het normale niveau. In de Veenkoloniën ligt de produktie van granen en suikerbieten eveneens hoger dan vorig jaar, maar de kg-opbrengsten van de fabrieksaardappelen zijn lager uitgevallen (-9%).

Voor een aantal belangrijke produkten moeten opnieuw prijsdalingen worden genoteerd. Mede onder invloed van de ingevoerde medeverantwoordelijkheidsheffing (3%) lopen de graanprijzen ca. 5% terug. Voor suikerbieten wordt een aanmerkelijk lagere opbrengstprijs (-20%) verwacht onder invloed van de grote hoeveelheid C-suiker die tegen een zeer lage wereldmarktprijs moet wor-

den afgezet. Deze prijsdalingen zijn kleiner c.q. gelijk aan de toeneming van de kg-opbrengsten zodat voor deze gewassen de geldopbrengsten per ha niet achteruit gaan. Door de lagere Europese aardappeloogst (-10%) is de consumptieaardappelmarkt vriendelijk gestemd (prijs +35%). Bij de pootaardappelen is het prijsbeeld met name voor veel monopolierassen daarentegen ongunstiger dan vorig boekjaar. In totaal zullen de geldopbrengsten per ha in de kleigebieden ca. 12% stijgen. Voor de Veenkoloniën wordt een daling van de geldopbrengsten met 1% voorzien.

Aan de kostenkant treedt als gevolg van de gewijzigde verwerking van de WIR een stijging op (+3%). Dalende rente, goedkopere meststoffen, pootgoed en energie zorgen voor een tegenwicht in de prijsontwikkeling van de produktiemiddelen (-0,5%). De totale prijsstijging van de kosten bedraagt dus 2,5%. De door de pootaardappeltelers op te brengen heffingen zullen opnieuw hoger zijn. Rekening is gehouden met een stijging van de inhouding op fabrieksaardappelen. Naar verhouding zal door de gunstig verlopen oogst de besparing op bewerkingskosten hoger zijn dan normaal. Ook het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is door de geringe ziektedruk in het groeiseizoen afgenomen. In totaal zijn de kosten per ha vrijwel onveranderd gebleven.

Voor alle akkerbouwgebieden wordt over 1986/87 gemiddeld een negatief bedrijfsresultaat verwacht. In de kleigebieden zullen de resultaten zich in belangrijke mate herstellen van het teleurstellende niveau in het voorgaande jaar. Door de hoge kg-opbrengsten, de geringe betekenis van de granen en het grote aandeel consumptie-aardappelen is dat herstel in het Centraal kleigebied het sterkst. Door de grotere rol van de granen en de pootaardappelen in het noorden blijft het resultaat daar mager. Voor de Veenkoloniën wordt ten opzichte van voorgaand jaar een onveranderde bedrijfsexploitatie voorzien. Als gevolg van de gewijzigde verwerking van de WIR zal de arbeidsopbrengst aldaar echter lager uitvallen.

De bedrijfsuitkomsten van de kleinere bedrijven vertonen dezelfde ontwikkeling als die van de grotere, zij het op een aanmerkelijk lager niveau.

- Rundveehouderijbedrijven

Evenals in het voorgaande jaar stonden de bedrijfsuitkomsten van de melkveehouderij over 1985/86 onder invloed van de quotumregeling. Ondanks een verdere beperking van het melkquotum per bedrijf is de nationale melkproduktie niet verminderd. De goede kwaliteit ruwvoeder en - in verband met een gunstiger melkprijs/voederprijsverhouding - verhoogde krachtvoedergift droegen er toe bij dat de melkproduktie per koe met ruim 4% toenam. De uitstoot van melkvee mondde uit in een lagere veebezetting per ha van slechts 3%.

De ontwikkeling van de geldopbrengsten per ha (+3,5%) werd begunstigd door de hoge kalverprijzen (+12%). De netto-melkprijs

bleef op het niveau van 1984/85 hangen. De kostenontwikkeling werd beheerst door de lagere veebezetting, lagere prijzen voor krachtvoeder (-7%) en hogere prijzen voor arbeid (+7%) en stikstofmeststoffen (+13%). Per saldo werden ruim 1,5% meer kosten per ha gemaakt. De ontwikkeling van de bruto-productiviteit herstelde zich enigszins van de teruggang in de beide voorgaande jaren door een verbetering met ruim 3%.

In het lopende boekjaar 1986/87 wordt een voortzetting van de volume-ontwikkeling in de produktie voorzien. Opnieuw neemt de melkproduktie per koe sterk toe (+4,5%) en overschrijdt op de grotere weidebedrijven de grens van 6000 kg per jaar ruimschoots. Omdat nu een grotere uitstoot van vee wordt verwacht dan vorig jaar (+5,5%) zal de gemiddelde overschrijding van het melkquotum iets geringer kunnen zijn. Desondanks zal door veel melkveehouders superheffing zijn verschuldigd. De netto-melkprijs zal achterblijven bij die in de afgelopen jaren (-2%), de veeprijzen dalen eveneens (gemiddeld -7%). Dat laatste geldt in het bijzonder voor slachtvee (-10%). Verwacht wordt dat de lagere geldopbrengsten per ha (-5%) grotendeels gecompenseerd zullen worden door lagere kosten (-4%).

De weersomstandigheden in de weideperiode waren beter dan vorig jaar. Door de uitmuntende kwaliteit van het ruwvoeder en de goede snijmaisoogst zal de hogere melkproduktie per koe niet gepaard gaan met een hoger krachtvoerdersverbruik. De uitgangspositie voor de stalperiode laat zich gunstig aanzien.

De vaste kosten gaan door de uitstoot van vee steeds zwaarder drukken. Per gemiddeld aanwezige melkkoe neemt het volume van de vaste kosten (werktuigen, grond, gebouwen e.d.) in 1986/87 met ca. 5% toe. Ondanks de toenemende onderbezetting wordt een verbetering van de produktiviteit voorzien met 1,5%.

De prijzen van de produktiemiddelen zullen gemiddeld iets dalen. Daarbij dient in aanmerking genomen te worden het kostenverhogende effect van de gewijzigde verwerking van de WIR ad 2,5%. Goedkoper worden krachtvoeder (-7%), ruwvoeder (-14%), stikstof (-6%), energie (-20%) en de ingecalculerde rentevoet (-8%).

De arbeidsopbrengst van de ondernemer gaat in 1986/87 gemiddeld ca. f 2000,- achteruit. Dat ligt echter niet aan de bedrijfsexploitatie, waarin een verbetering wordt voorzien, maar volledig aan de gewijzigde verwerking van de WIR (tabel 4.1). In alle gebieden blijft het netto-bedrijfsresultaat negatief. Gemiddeld zullen de kosten voor 90% door de opbrengsten worden goedge maakt. Als gevolg van de teruglopende resultaten in de intensieve veehouderij zal de arbeidsopbrengst op de gemengde bedrijven met overwegend rundvee aanzienlijk sterker achteruit gaan (ca. f 8000,-).

Op de kleinere bedrijven met rundvee (ca. 120 sbe) liggen de bedrijfsuitkomsten als regel op een niveau dat minder dan de helft bedraagt van dat op de grotere bedrijven (ca. 250 sbe).

- Intensieve veehouderij

In tabel 4.2 is een overzicht gegeven van de bedrijfsuitkomsten in verschillende takken van intensieve veehouderij, uitgedrukt in arbeidsopbrengst per dier per jaar.

Voor varkens en leghennen is het prijsverloop wisselvallig en onzeker. Bij het bepalen van de verwachte gemiddelde opbrengstprijzen voor het gehele boekjaar is rekening gehouden met mogelijke prijsindicaties voor de komende maanden voor zover die op dit moment aannemelijk geacht kunnen worden. Door de onzekere prijsontwikkeling in de rest van het boekjaar en de grote invloed van relatief kleine prijsveranderingen kunnen de werkelijke uitkomsten dus nog sterk wijzigen. Evenals in de rundveehouderij zijn herwaarderingsverschillen tussen begin- en eindbalans buiten de resultatenrekening geboekt en maken geen deel uit van de arbeidsopbrengst.

In de eerste helft van het boekjaar 1986/87 zijn de opbrengstprijzen van varkensvlees sterk gedaald ten opzichte van die van vorig jaar. Voor het tweede halfjaar wordt in deze marktsituatie geen verbetering voorzien (jaarbasis -13%). De biggen vertonen een overeenkomstige prijsontwikkeling als de varkensvleesprijzen. De eierprijzen zijn de eerste helft van het lopende boekjaar nog verder ingezakt dan vorig jaar reeds het geval was. Voor de komende maanden wordt een stabilisatie op het verlaagde prijsniveau verwacht (jaarbasis -7%). De slachtkuikprijzen zijn eveneens afgegleden naar een sterk verlaagd niveau (jaarbasis -8%).

De daling van de krachtvoederprijzen, die begin 1984 inzette, heeft zich tot op heden onder invloed van de aanzienlijk lagere dollarkoers en de ruime beschikbaarheid van veevoedergrondstoffen vrijwel onafgebroken voortgezet. Voor de rest van het boekjaar is rekening gehouden met een sterke vertraging in het dalingstempo van de prijzen (varkensvoerders -6%, leghennenvoerders -9%, slachtkuikvoerders -10%).

De lagere opbrengsten in de intensieve veehouderij worden gedeeltelijk gecompenseerd door de teruglopende krachtvoederkosten. De resultaten van varkens en slachtkuikens komen aanmerkelijk lager uit dan in het voorgaande jaar het geval was. De resultaten van leghennen blijven onveranderd slecht. De opbrengsten/kostenverhouding zal naar verwachting voor fokzeugen, mestvarkens, slachtkuikens en leghennen op respectievelijk 88%, 97%, 99% en 90% uitkomen.

Ter oriëntering over het niveau van de bedrijfsuitkomsten zij nog vermeld dat in het geval van een gespecialiseerde bedrijfsopzet één arbeidskracht bij benadering een dagtaak heeft bij een gemiddeld aanwezige produktieomvang van 110 fokzeugen, 1100 mestvarkens, 15000 leghennen of 50.000 slachtkuikens (490.000 kg afgeleverd gewicht per jaar).

5. Ingecalculeerde prijzen en de invloed van prijs- wijzigingen op de arbeidsopbrengst per ondernemer in 1986/87

De in tabel 4.1 en de bijlagen weergegeven arbeidsopbrengst per ondernemer voor 1986/87 is, zoals gezegd, zoveel mogelijk afgestemd op actuele prijzen en hoeveelheden van de produkten en produktiemiddelen. Voor zover de ontwikkeling nog niet bekend is, is van genormaliseerde produktieomstandigheden uitgegaan.

Van de belangrijkste produkten en produktiemiddelen zijn de ingecalculeerde landelijk gemiddelde prijzen voor 1986/87 in tabel 5.1 opgenomen. Van gebied tot gebied kunnen deze prijzen echter kleine verschillen vertonen op grond van geconstateerde afwijkingen in de bedrijfsboekhoudingen van de afgelopen jaren. In deze tabel is ook opgenomen de in rekening gebrachte prijsontwikkeling in 1986/87 ten opzichte van 1985/86.

In tabel 5.2 is de invloed vermeld van mogelijke prijswijzigingen van de belangrijkste produkten en produktiemiddelen op de berekende arbeidsopbrengst in de verschillende gebieden. Deze invloed op het bedrijfsresultaat is aangegeven per procent prijswijziging. Voor de produkten, en met name voor de vrije produkten, zijn deze wijzigingen in het algemeen van grotere betekenis dan die voor de produktiemiddelen welke een stabielere prijsverloop vertonen.

Voor de belangrijkste vrije akkerbouwprodukten is in tabel 5.1 het verschil vermeld van de prijzen die gebaseerd zijn op de actuele marktontwikkeling ten opzichte van de genormaliseerde prijzen (consumptieaardappelen -15%, pootaardappelen -23% en uien -36%). Dit betekent dat, indien de prijzen van de vrije akkerbouwprodukten inderdaad op het verwachte niveau voor het verkoopseizoen 1986/87 uitkomen, de gemiddelde resultaten op de akkerbouwbedrijven in de kleigebieden beneden die bij genormaliseerde prijzen zullen liggen. Opgemerkt kan worden dat, in tegenstelling tot voorgaande jaren, de trendmatige stijging van de genormaliseerde prijzen voor de vrije produkten stagneert. Deze verschillen in arbeidsopbrengst per ondernemer (tabel 4.1) berekend bij verwachte prijzen ten opzichte van die bij genormaliseerde prijzen bedragen (afgerond) als volgt:

Noordelijk kleigebied	f -39.000,-
Centraal kleigebied	f -50.000,-
Zuidwestelijk kleigebied	f -24.000,-
Veenkoloniën	f - 2.000,-
Kleinere bedrijven in de kleigebieden	f - 9.000,-
Kleinere bedrijven in de Veenkoloniën	f - 1.000,-

Indien de in de prognose opgenomen prijzen afwijken van de prijsontwikkeling in de rest van het seizoen kan de prognose met behulp van de gegevens in de tabellen 5.1 en 5.2 worden bijgesteld.

Tabel 5.1 Landelijke prijsontwikkeling in 1986/87 (incl. BTW)

	1985/86	1986/87	Prijswijziging 1986/87 t.o.v. 1985/86	
	gld.	gld.	%	
Produkten:				
Tarwe 1)	49,--	46,25	- 6	
Gerst 1) 2)	50,50	49,--	- 3	
Haver 1)	41,--	43,50	+ 6	
Rogge 1)	49,50	45,50	- 8	
Koolzaad	124,--	119,--	- 4	
Suikerbieten (suikergeh.16,0%)	131,--	104,50	-20	
Fabrieksaardapp.(400 gr. owg)	14,25	14,40	+ 1	
Consumptieaardappelen 3)	14,50	20,-- (23,50)	+38 (+ 62)	
Pootaardappelen 3)	39,--	40,-- (52,--)	+ 3 (+ 33)	
Zaaiuien 3)	10,50	14,-- (22,--)	+33 (+110)	
Graszaad 3)	300,--	330,-- (295,--)	+10 (- 2)	
Melk (vetgehalte 4,27%)	75,50	73,75	- 2	
Omzet en aanwas rundvee			- 7	
Varkenshouderij			-13	
Consumptieëieren	12,90	12,--	- 7	
Slachtkuikens	2,29	2,10	- 8	
Produktiemiddelen:				
Arbeid	27,80	28,--	+ 1	
Werktuigen			+ 2	
Werk door derden			+ 2	
Gewasbeschermingsmiddelen			+ 5	
Krachtvoeder rundvee	47,30	44,--	- 7	
Krachtvoeder varkens	58,--	54,50	- 6	
Krachtvoeder pluimvee			- 9	
Ruwvoeder			-14	
Stikstofmeststoffen	1,64	1,56	- 5	
Fosfaatmeststoffen	1,50	1,41	- 6	
Pacht			+ 3	
Invest. moderne gebouwen			+ 2	
Energie			-20	
Rentevoet (netto)			- 8	
Algemene kosten			+ 2	

1) Incl. zaaigras.

2) Incl. brouwergerst.

3) Tussen haakjes bij genormaliseerde opbrengstprijzen van vrije produkten.

Tabel 5.2 Invloed in gld. per procent prijswijziging op de arbeidsopbrengst per ondernemer in 1986/87

Akkerbouw	Grottere bedrijven				Kleinere bedrijven	
	Noordel. klei-gebied	Centraal klei-gebied	Zuidwest. klei-gebied	Veen-kolo-niën	Klei-gebie-den	Veen-kolo-niën
Produkten:						
Tarwe	554(1186)	317(680)	408(896)	74(161)	179(397)	61(131)
Gerst	142(305)	21(44)	65(127)	75(162)	55(117)	19(40)
Suikerbieten	589	706	518	615	292	284
Fabrieksaardapp.	29			1114		555
Cons.aardapp. 1)	179(763)	718(2932)	947(4207)	31(216)	334(1486)	5(34)
Pootaardapp. 1)	1405(2701)	1224(2354)	88(172)	187(493)	59(116)	39(100)
Zaaiuien 1)	39(175)	216(959)	109(505)		42(192)	
Graszaad 1)	46	66	102	22	94	2
Graanstro 1)	62	21	38	26	24	24
Produktiemiddelen:						
Arbeid	396	285	256	197	67	116
Werktuigen	594	554	531	356	262	205
Werk door derden	228	235	256	186	141	91
Gewasbesch.midd.	253	262	231	306	127	139
Pootgoed	200	187	112	198	29	98
Stikstof	124	99	126	145	73	68
Fosfaat	46	49	48	53	28	25
Grond en gebouwen	597	559	442	386	246	176
Rundveehouderij						
	Grottere bedrijven			Kleinere bedrijven		
	Nrd.klei- en veen-weide-gebied	Westel. weide-gebied	Weide-bedr., zand-gebieden	Gemengde bedrijven	Weide-bedrij-ven	Gemengde bedrij-ven
Produkten:						
Melk	2481	2564	2436	1693	1109	892
Omzet en aanwas rundvee	345	363	460	314	219	184
Varkenshouderij	8	92	149	735	107	358
Produktiemiddelen:						
Arbeid	228	375	257	317	206	236
Werktuigen	418	379	399	352	199	212
Werk door derden	94	67	99	91	54	60
Krachtvoer rundv.	540	551	530	366	268	200
Ruwvoer rundvee	148	262	232	176	74	46
Krachtvoer varkens	6	73	119	557	90	280
Stikstof	157	115	144	104	66	64
Grond en gebouwen	401	434	396	357	178	172

1) Uitgaande van genormaliseerde prijzen (tabel 5.1)

() Per f 1,- prijswijziging.

6. Ontwikkeling opbrengstprijzen, prijzen produktie- middelen en produktiviteit

Met behulp van gegevens uit de bedrijfsboekhoudingen is per groep van bedrijven nagegaan hoe van jaar tot jaar de ontwikkeling is geweest in de opbrengstprijzen van de produkten, de prijzen van de produktiemiddelen, de bruto- produktiviteit en de opbrengsten/kostenverhouding. Uit deze regionale gemiddelden zijn landelijke gemiddelden berekend voor de grotere akkerbouwbedrijven en weidebedrijven. De gemengde bedrijven met overwegend rundvee zijn niet onder de weidebedrijven opgenomen omdat bij dit bedrijfstype vrij veel varkens voorkomen. Voor de kleinere bedrijven zijn dergelijke becijferingen niet gegeven. In het algemeen is op de kleinere bedrijven de ontwikkeling van de ruilvoet iets slechter en van de bruto- produktiviteit iets beter dan die op de grotere bedrijven 1).

Het verloop van de ontwikkeling in kosten en opbrengsten is gegeven in tabel 6.1.

De prijsontwikkeling van de produkten op de akkerbouwbedrijven staat onder invloed van de sterk fluctuerende opbrengstprijzen van de vrije produkten. Indien de in tabel 5.1 vermelde opbrengstprijzen van deze produkten in het boekjaar 1986/87 gerealiseerd worden, zullen de produkten, landelijk gezien en met inbegrip van marktordeningsprodukten, gemiddeld gelijk blijven aan het gedaalde prijsniveau van vorig jaar. De stijging op basis van genormaliseerde prijzen in 1986/87 wordt veroorzaakt doordat de genormaliseerde prijzen voor de meeste vrije produkten aanmerkelijk hoger liggen dan de gerealiseerde en nog te verwachten opbrengstprijzen (tabel 5.1). Op de weidebedrijven wordt een daling in de opbrengstprijzen voorzien van 3,5%.

Verwacht wordt dat de produktiemiddelen in 1986/87 op de akkerbouwbedrijven gemiddeld 0,5% en op de weidebedrijven gemiddeld 3,5% goedkoper zullen worden. De sterkste prijsdalingen doen zich voor bij voedermiddelen, pootgoed, energie en rente. Daarnaast treedt als gevolg van het met ingang van 1986/87 buiten de exploitatierekening brengen van WIR-premies op investeringen in werktuigen en gebouwen een extra prijsverhogend effect op van 3% in de akkerbouw en 2,5% in de melkveehouderij.

De bruto- produktiviteit in tabel 6.1 geeft de ontwikkeling aan van de hoeveelheden produkt in verhouding tot die van de produktiemiddelen. Hierin komen tevens tot uitdrukking veranderingen in intensivering en bouwplansamenstelling. Een nadere specificatie van de volume-ontwikkeling in 1986/87 is gegeven in tabel 6.2.

1) Publikatie no. 3.102 en 3.109.

Tabel 6.1 Landelijke ontwikkeling prijzen en produktiviteit op grotere bedrijven (in % van het voorgaande jaar)

	Prijzen produkten	Prijzen produktie- middelen	Bruto- produk- tiviteit 3)	Opbrengsten/ kosten- verhouding 4)
Akkerbouwbedrijven				
1975/76	+ 43,7	+ 13,5	- 10,7	+ 13,0
1976/77	+ 16,1	+ 10,0	+ 8,1	+ 14,0
1977/78	- 31,5	+ 8,7	- 5,1	- 40,2
1978/79	- 1,3	+ 0,1	+ 12,8	+ 11,2
1979/80	+ 5,7	+ 2,1	- 2,5	+ 0,9
1980/81	+ 8,6	+ 5,2	+ 2,1	+ 5,4
1981/82	+ 4,4	+ 7,4	+ 7,6	+ 4,5
1982/83	- 4,9	+ 5,4	+ 8,1	- 2,5
1983/84	+ 51,4	+ 2,6	- 17,9	+ 21,1
1984/85	- 30,3	+ 5,1	+ 14,3	- 24,2
1985/86 1)	- 7,0	+ 1,6	- 2,5	- 10,8
1986/87 2)	0 (+11,5)	+ 2,5	+ 13,0	+ 10,5 (+23,0)

Weidebedrijven

1975/76	+ 11,2	+ 9,4	+ 1,6	+ 3,3
1976/77	+ 5,1	+ 10,3	- 3,5	- 8,1
1977/78	+ 7,7	+ 0,5	+ 5,5	+ 13,1
1978/79	- 0,8	+ 0,4	+ 4,0	+ 2,8
1979/80	+ 1,7	+ 7,9	- 3,0	- 8,6
1980/81	- 0,2	+ 5,5	+ 5,2	- 0,5
1981/82	+ 11,4	+ 8,1	+ 3,0	+ 6,1
1982/83	+ 3,5	+ 4,2	+ 1,0	+ 0,3
1983/84	+ 1,7	+ 4,4	- 0,8	- 3,3
1984/85	- 2,5	- 2,2	- 0,9	- 1,2
1985/86 1)	+ 0,5	+ 1,9	+ 3,3	+ 1,9
1986/87 2)	- 3,5	- 1,0	+ 1,5	- 1,0

- 1) Voorlopig.
- 2) Prognose; tussen haakjes bij genormaliseerde opbrengstprijzen voor vrije produkten.
- 3) De bruto- produktiviteit is de resultante van de ontwikkeling in de hoeveelheden produkt (bruto- produktie) t.o.v. de hoeveelheden produktiemiddelen (bruto- input).
- 4) De opbrengsten/kostenverhouding is de resultante van de ontwikkeling in de verhouding tussen de prijzen van de produkten enerzijds en in de prijzen van de produktiemiddelen en de bruto- produktiviteit anderzijds.

Tabel 6.2 Volume-ontwikkeling in 1986/87 op grotere bedrijven

Akkerbouw	Noordelijk klei- gebied	Centraal klei- gebied	Zuidwest. klei- gebied	Veen- koloniën
Kg-opbrengst per ha (oogst 1986)				
Wintertarwe	7900	8200	8600	7000
Zomergerst	6900	6250	6900	5650
Haver	6250			5850
Suikerbieten	56300	68000	57300	48000
Fabr. aardappelen (400 owg)	39000			39800
Cons. aardappelen	38500	57500	46000	
Pootaardappelen	34000	38300	36000	26300
Zaaiuien	44000	45000	38000	
Wijziging kg-opbrengst per ha (in % van vorig jaar)				
Wintertarwe	+ 32	+ 17	+ 19	+ 22
Suikerbieten	+ 25	+ 26	+ 8	+ 7
Fabr. aardappelen	- 2			- 9
Cons. aardappelen	+ 9	+ 6	+ 1	
Pootaardappelen	- 3	+ 6	+ 9	+ 15
Zaaiuien		- 7	- 13	
Volume-wijziging per ha cult.gr. (in % van vorig jaar)				
Produkten	+18,0	+13,0	+ 7,0	+ 5,0
Produktiemiddelen	- 3,0	- 2,0	- 1,5	- 2,0
Rundveehouderij				
	Nrd.klei- en veen- weide- gebied	Westelijk weide- gebied	Weide- bedrijven, zand- gebieden	Gemengde bedrij- ven
Kg melk per koe				
	6000	6100	6100	6000
Volume-wijziging per ha cult.gr. (in % van vorig jaar)				
Melk	-0,9	-0,5	-0,5	-0,9
Produkten (totaal)	-1,5	-1,0	-1,5	-0,5
Voederverbruik rundvee	-6,0	-5,0	-7,0	-5,0
Produktiemiddelen (totaal)	-2,0	-3,0	-3,5	-2,2

Op de grotere akkerbouwbedrijven is de bruto-productiviteit in 1985/86 met 2,5% teruggelopen onder invloed van de sterk verminderde kg-opbrengsten van wintertarwe. Voor het lopende jaar 1986/87 wordt een sterke toename van de produktiviteitsontwikkeling voorzien. Zowel voor granen, consumptie- en pootaardappelen als voor suiker ligt de fysieke produktie hoog. Ter oriëntering kan worden vermeld dat de kg-opbrengsten in het Noordelijk-, Centraal-, en Zuidwestelijk kleigebied zich respectievelijk ca. 15%, 14% en 7% boven de genormaliseerde niveaus bevinden. In de Veenkoloniën is de produktie ongeveer normaal. Landelijk gezien wordt de akkerbouwproduktie per ha ca. 11% hoger geraamd. De inzet van produktiemiddelen is 2% efficiënter verlopen dan vorig jaar zodat de ontwikkeling van de bruto-productiviteit met 13% toeneemt.

De bruto-productiviteit heeft zich op de grotere weidebedrijven met ruim 3% in 1985/86 grotendeels hersteld van de terugval in de voorgaande jaren. In het lopende boekjaar wordt, bij een teruglopende melkveebezetting, een lagere bruto-productie per ha voorzien van 1,5%. Mede als gevolg van de gunstige ruwvoerderving wordt een vermindering van de hoeveelheid kosten geraamd van 3%. Deze ontwikkeling betekent een verbetering van de bruto-productiviteit met 1,5%.

De opbrengsten/kostenverhouding zal in 1986/87 als resultaat van de verwachte ontwikkeling in prijzen en produktiviteit op de akkerbouwbedrijven gemiddeld 10,5% verbeteren (ruilvoet -2,5%). Voor de Veenkoloniën apart verslechtert dat cijfer met 1,5% hetgeen vooral te verklaren is uit lagere opbrengstprijzen (ruilvoet -8%). Op de weidebedrijven wordt een daling in de opbrengsten/kostenverhouding voorzien van 1% (ruilvoet -2,5%).

7. Ondernemersinkomen

In het voorgaande is de ontwikkeling in de rentabiliteit gegeven aan de hand van de begrippen netto-overschot en arbeidsopbrengst waarbij het BEDRIJF centraal staat. Daarnaast kan een indruk worden gegeven van de ontwikkeling in het inkomen waarbij de positie van de ONDERNEMER als persoon centraal staat. Het ondernemersinkomen omvat naast de arbeidsopbrengst per ondernemer de niet-uitbetaalde vergoeding voor bedrijfsvermogen en incidentele bedrijfsopbrengsten. De niet-uitbetaalde vergoeding voor bedrijfsvermogen is samengesteld uit de som van de berekende rente over de waarde van de gehele bedrijfsinventaris en de berekende pacht voor grond en gebouwen in eigendom, verminderd met de som van de betaalde rente voor leningen, afschrijving op bedrijfsgebouwen in eigendom en van eigenaarslasten.

De verschillen tussen ondernemersinkomen en arbeidsopbrengst berusten voornamelijk op verschillen in de grootte en het aandeel van het eigen vermogen in verhouding tot het totale bedrijfsvermogen. Opgemerkt kan worden dat de bedrijfsuitkomsten in de vorm van netto-bedrijfsresultaat en arbeidsopbrengst per ondernemer voor de beoordeling van de rentabiliteit daardoor een beter uitgangspunt vormen in verband met de betere onderlinge vergelijkbaarheid van de bedrijfsuitkomsten en dus ongeacht wie het vermogen heeft verschaft.

Het ondernemersinkomen in tabel 7.1 ligt gemiddeld op een hoger niveau dan de arbeidsopbrengst per ondernemer in tabel 4.1. De ontwikkeling van de verschillen daartussen loopt voor de verschillende gebieden uiteen. Op de grotere akkerbouwbedrijven bedroeg dat verschil in 1985/86 ca. f 15.000,- tot f 30.000,-. Op de grotere weidebedrijven was dat ca. f 11.000,- tot f 14.000,-.

Tabel 7.1 Gemiddeld ondernemersinkomen in gld. per bedrijf

Akkerbouw	Grotere bedrijven				Kleinere bedrijven	
	Noordelijk klei-gebied	Centraal klei-gebied	Zuidwest. klei-gebied	Veen-koloniën	Klei-gebieden	Veen-koloniën
1981/82	55000	94700	100700	53400	34400	29000
1982/83	80700	87200	75000	52000	26500	26900
1983/84	95400	196000	183000	39600	71400	9200
1984/85	68600	60400	51900	57900	28700	19100
1985/86 1)	35000	15000	25000	51000	1000	17000
1986/87 2)	48000	61000	55000	46000	26000	17000

Rundveehouderij	Grotere bedrijven				Kleinere bedrijven	
	Nrd.klei-en veen-weide-gebied	Westelijk weide-gebied	Weide-bedr., zand-gebieden	Gemengde bedrij-ven	Weide-bedrij-ven	Gemengde bedrij-ven
1981/82	53300	39200	53800	48100	23600	18700
1982/83	57000	43200	55500	48400	22000	14300
1983/84	50300	35300	53800	36100	16400	11800
1984/85	51600	41400	45100	26200	14200	10500
1985/86 1)	57000	52500	55000	44000	18000	17000
1986/87 2)	57000	50000	54000	37000	16000	11000

1) Voorlopig.

2) Prognose. Excl. WIR-effect.

Tabel 8.1 Gemiddelde bedrijfsreserveringen in gld. per jaar

	Grotere bedrijven			Kleinere bedrijven	
	Akkerbouw bedrijven, klei-gebieden	Akkerbouw bedrijven, Veen-koloniën	Weide-bedrijven	Akker-bouwbe-drijven	Weide-bedrij-ven
1981/82	36000	14000	16000	1000	1000
1982/83	8000	9000	23000	-5000	2000
1983/84	95000	4000	11000	14000	-7000
1984/85	-22000	-8000	-7000	-14000	-10000
1985/86 1)	-65000	0	7000	-35000	-6000
1986/87 2)	-20000	2000	13000	-12000	-4000

1) Voorlopig.

2) Prognose.

8. Bedrijfsreserveringen

Uitgaande van het ondernemersinkomen in tabel 7.1 kunnen de besparingen worden berekend. Het ondernemersinkomen dient daartoe vermeerderd te worden met de niet-uitbetaalde arbeidskosten voor meewerkende gezinsleden en het inkomen van buiten het bedrijf en vervolgens deze som (totaal gezinsinkomen) te verminderen met de betaalde persoonlijke belastingen, de betaalde premies voor volksverzekeringen en de gezinsbestedingen. Vermogenswinsten als gevolg van prijsstijgingen vallen hier buiten. Met ingang van 1986/87 worden WIR-premies op investeringen aangemerkt als negatieve correcties op betaalde belastingen. Evenals in voorgaande jaren is het WIR-effect begrepen in de besparingen.

Er bestaat een samenhang tussen bedrijfsuitkomsten, besparingen en bedrijfsomvang. Voor akkerbouwbedrijven is een hoger niveau van bedrijfsuitkomsten noodzakelijk om dezelfde besparingen te kunnen realiseren dan op overeenkomstige weidebedrijven. Dat staat hoofdzakelijk in verband met de lagere berekende arbeidskosten op de akkerbouwbedrijven.

De besparingen zijn niet uitsluitend bestemd voor het bedrijf maar moeten tevens dienen als voorziening voor toekomstige inkomensbehoeften en persoonlijke risico's in verband met ouderdom, ziekte, invaliditeit en sterfte. In het algemeen worden door agrarische ondernemers weinig van dergelijke voorzieningen getroffen en houdt men de besparingen bij voorkeur in het bedrijf. Met het oog echter op de verschillende doeleinden in de persoonlijke en zakelijke sfeer zijn de besparingen gesplitst in gezinsreserveringen en bedrijfsreserveringen.

De gezinsreserveringen zijn gesteld op 28% van de consumptieve bestedingen. Daarbij is verondersteld dat het netto-loon van overeenkomstige werknemers gelijk is aan hun consumptieniveau 1). In 1985/86 bedroegen de aldus berekende gezinsreserveringen op grotere akkerbouw- en weidebedrijven resp. f 16.000,- en f 15.000,-.

De bedrijfsreserveringen, die overblijven na aftrek van de gezinsreserveringen, zijn bestemd voor versterking van de financieringsgrondslag van het bedrijf, de bedrijfsontwikkeling en het opvangen van de financiële gevolgen bij bedrijfsopvolging. De bedrijfsreserveringen geven een aanduiding voor de continuïteitsmogelijkheden van het bedrijf.

Het niveau van de bedrijfsreserveringen kan worden gezien tegen de achtergrond van het bedrijfsvermogen. Als gevolg van vooral de hoge grondprijzen loopt het bedrijfsvermogen op eigenbedrijven en pachtbedrijven sterk uiteen. Op de grotere akkerbouwbedrijven bedroeg het geïnvesteerde bedrijfsvermogen in

1) Publikatie 13-84/85, par. 3.3.

1984/85 f 1.630.000,- op eigendomsbedrijven tegenover f 570.000,- op pachtbedrijven; op de grotere weidebedrijven lagen deze cijfers op resp. f 1.350.000,- en f 660.000,-. Uit onderzoek is gebleken dat de mate van eigendom en pacht nauwelijks of niet van invloed is op het niveau van besparingen en bedrijfsreserveringen. Op eigendomsbedrijven is het echter aannemelijk de doelstelling met betrekking tot het niveau van vermogensvorming hoger te stellen dan op pachtbedrijven.

Omdat nog slechts een gedeelte van de bedrijfsboekhoudingen over 1985/86 is uitgewerkt, en 20% daarvan ook geen financiële boekhouding heeft, zijn uit het oogpunt van betrouwbaarheid verschillende groepen bedrijven in tabel 8.1 samengevoegd. De gemiddelde bedrijven zijn buiten beschouwing gelaten.

De bedrijfsreserveringen vertonen vooral op de klei-akkerbouwbedrijven van jaar op jaar een wisselend beeld onder invloed van de opbrengstprijzen voor de vrije produkten. Verder zijn de reserveringen onderhevig aan grote verschillen in belastingbetalingen over voorgaande jaren. In jaren met negatieve bedrijfsreserveringen brengen de bedrijven vaak onvoldoende op om de gezinsbestedingen te dekken terwijl de armslag voor het versterken van de bedrijven volledig ontbreekt.

In 1986/87 worden alleen op de grotere weidebedrijven en op de grotere akkerbouwbedrijven in de Veenkoloniën positieve bedrijfsreserveringen verwacht. Over een langere periode gezien konden zowel op de grotere akkerbouwbedrijven als de grotere weidebedrijven gemiddeld in de afgelopen jaren bedrijfsreserveringen worden gerealiseerd waardoor de bedrijfscontinuïteit positief kan worden beoordeeld. Op de kleinere bedrijven is de situatie ongunstiger. Op de kleinere bedrijven zijn de bedrijfsreserveringen in de afgelopen jaren gemiddeld negatief geweest en wordt de financiële weerstandskracht op langere termijn verzwakt.

Bijlagen

Uitkomst van grotere akkerbouwbedrijven in het Noordelijk kleigebied

I Algemene gegevens	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	Voorlopig 1985/86	Prognose 1986/87 1)
	Cultuurgrond (ha)	60,80	65,80	57,80	60,90	62,00
Grondgebruik in % van bouwland						
granen	49	48	49	46	45	42
aardappelen	18	17	18	20	21	23
suikerbieten	17	17	16	19	19	20
overige	16	18	17	15	15	15
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,9	1,8	1,7	1,9	1,9	1,9
Produktie in sbe	308	321	294	341	345	351
II Resultaten in gld. per ha						
Granen	1560	1767	1926	1641	1280	1475
Aardappelen	1910	1987	2675	2790	2506	2675 (3420)
Suikerbieten	956	1068	875	1116	1119	1250
Ov. marktbaar gewassen	857	1014	851	699	765	825 (900)
Veehouderij en div. opbr.	189	194	228	171	156	155
Totaal opbrengsten	5472	6030	6555	6417	5826	6380 (7200)
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	1411	1358	1594	1760	1903	1745
Werktuigen	1036	1019	1088	1115	1207	1260
Werk door derden	630	425	485	472	496	485
Gewasbeschermingsmiddelen	348	357	450	496	522	535
Meststoffen	448	485	445	482	492	490
Zaaizaad en pootgoed	456	451	488	714	634	620
Grond en gebouwen (pachtbasis)	964	1053	1084	1150	1179	1265
Overige kosten	578	594	575	607	708	740
Totaal kosten	5671	5742	6209	6796	7141	7140
Netto-bedrijfsresultaat	-199	288	346	-379	-1315	-760 (60)
III Arbeidsopbrengst ondernemer						
	34200	64000	68300	37600	0	20000 (59000)

1) Excl. WIR-effect. Tussen haakjes vrije produkten bij genormaliseerde opbrengstprijzen.

Bedrijfsuitkomsten van grotere akkerbouwbedrijven in het Zuidwestelijk kleigebied

	1981/82					1982/83					1983/84					1984/85					Voorlopig		Prognose			
	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1986/87 1)	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1986/87 1)	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1986/87 1)	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1986/87 1)	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1986/87 1)	
I Algemene gegevens																										
Cultuurgrond (ha)	51,00	49,10	48,00	50,70	52,50																					
Grondgebruik in % van bouwland																										
granen	32	30	33	33	30																					
aardappelen	19	22	23	22	22																					
suikerbieten	21	21	20	20	20																					
overige	28	27	24	25	27																					
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5																					
Productie in sbe	261	271	269	281	282																					
II Resultaten in gid. per ha																										
Granen	1156	1277	1266	1464	1115																					
Aardappelen	2210	1889	4158	1712	1405																					
Suikerbieten	1252	1359	1289	1273	1364																					
Ov. marktbaar Gewassen	1373	1372	1858	1459	1469																					
Veehouderij en div. opr.	360	350	429	373	380																					
Totaal opbrengsten	6331	6247	9000	6281	6365 (6945)																					
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	1490	1633	1763	1692	1707																					
Merktuigen	963	925	1001	1066	1139																					
Werk door derden	525	585	554	597	588																					
Gewasbeschermingsmiddelen	419	479	496	496	560																					
Meststoffen	486	569	492	558	591																					
Zaai- en oogst	372	445	513	655	537																					
Grond en gebouwen (pachtbasis)	730	814	859	930	966																					
Overige kosten	610	610	628	632	600																					
Totaal kosten	5595	6060	6306	6676	6745																					
Netto-bedrijfsresultaat	756	187	2694	-395	-380 (200)																					
III Arbeidsopbrengst ondernemer	83700	59800	169000	36400	40000 (64000)																					

1) Excl. WIR-effect. Tussen haakjes vrije produkten bij genormaliseerde opbrengstprijzen.

Bedrijfsuitkomsten van grotere akkerbouwbedrijven in de Veenkoloniën

I Algemene gegevens	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	Voorlopig	Prognose
	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87 1)
Cultuurgrond (ha)	50,00	49,60	56,00	53,20	54,00	55,00
Grondgebruik in % van bouwland						
granen	22	20	21	21	14	15
aardappelen	48	47	44	44	46	46
suikerbieten	23	24	22	21	23	24
overige	7	9	13	14	17	15
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,4	1,3	1,5	1,4	1,4	1,4
Productie in sbe	242	242	275	262	273	263
II Resultaten in gld. per ha						
Granen	562	570	580	594	351	405
Aardappelen	3021	2835	2567	2943	2952	2800
Suikerbieten	1204	1251	1147	1212	1406	1290
Ov. marktbaar gewassen	297	354	489	600	530	670 (705)
Veehouderij en div. opbr.	228	428	175	295	216	235
Totaal opbrengsten	5312	5438	4958	5644	5455	5400 (5435)
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	1299	1306	1357	1433	1473	1405
Werktuigen	802	743	753	839	760	750
Werk door derden	387	393	325	396	425	390
Gewasbeschermingsmiddelen	445	403	461	565	645	645
Meststoffen	629	689	664	656	676	695
Zaaizaad en pootgoed	474	483	483	511	555	560
Grond en gebouwen (pachtbasis)	718	755	698	749	766	810
Overige kosten	605	794	716	729	587	650
Totaal kosten	5359	5566	5461	5878	5887	5905
Netto-bedrijfsresultaat	-47	-128	-503	-234	-432	-505 (-470)
III Arbeidsopbrengst ondernemer						
	43900	40700	27000	42600	36000	30000 (32000)
1) Excl. WIR-effect. Tussen haakjes vrije produkten bij genormaliseerde opbrengstprijzen.						

Bedrijfsuitkomsten van kleinere akkerbouwbedrijven in de kleigebieden

I Algemene gegevens	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	Voorlopig 1985/86	Prognose 1986/87 1)
	Cultuurgrond (ha)	22,90	23,80	24,50	24,00	24,50
Grondgebruik in % van bouwland						
granen	40	41	36	35	30	30
aardappelen	17	14	17	14	20	16
suikerbieten	21	18	14	18	19	19
overige	22	27	33	33	31	35
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,1	1,1	1,1	1,0	1,1	1,1
Productie in sbe	112	112	119	117	128	120
II Resultaten in gld. per ha						
Granen	1173	1460	1250	1345	885	975
Aardappelen	1575	1173	2692	959	1015	1340 (1605)
Suikerbieten	1177	1005	806	1073	1129	1190
Ov. marktbaar gewassen	1052	1299	1944	1777	1449	1600 (1710)
Veehouderij en div. opbr.	302	467	445	540	532	505
Totaal opbrengsten	5279	5404	7137	5694	5010	5610 (5985)
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	2450	2377	2338	2151	2562	2360
Merktuigen	904	904	1030	1045	1094	1070
Werk door derden	547	611	579	644	642	575
Gewasbeschermingsmiddelen	309	313	385	426	520	520
Meststoffen	433	489	443	496	570	545
Zaaizaad en pootgoed	327	334	414	500	429	385
Grond en gebouwen (pachtbasis)	734	756	797	863	947	1005
Overige kosten	667	746	719	664	677	650
Totaal kosten	6371	6530	6705	6789	7441	7110
Netto-bedrijfsresultaat	-1092	-1126	432	-1095	-2431	-1500 (-1125)
III Arbeidsopbrengst ondernemer						
	22800	16500	59900	17600	-10000	15000 (24000)

1) Excl. WIR-effect. Tussen haakjes vrije produkten bij genormaliseerde opbrengstprizen.

Bedrijfsuitkomsten van kleinere akkerbouwbedrijven in de Veenkoloniën

I Algemene gegevens	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	Voorlopig 1985/86	Prognose 1986/87 1)
	Cultuurgrond (ha)	24,30	25,60	24,70	25,40	27,00
Grondgebruik in % van cultuurgrond						
granen	38	37	22	26	14	20
aardappelen	42	39	47	43	46	45
suikerbieten	15	19	18	17	23	23
overige	5	5	13	14	17	12
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,1	1,1	1,0	1,2	1,1	1,1
Productie in sbe	106	112	117	115	125	123
II Resultaten in gld. per ha						
Granen	926	935	494	677	312	540
Aardappelen	2488	2167	2489	2616	2692	2565
Suikerbieten	810	922	903	936	1378	1220
Ov. marktbaar gewassen	139	291	305	377	532	575 (610)
Veehouderij en div. opbr.	510	496	327	412	190	140
Totaal opbrengsten	<u>4873</u>	<u>4811</u>	<u>4518</u>	<u>5018</u>	<u>5104</u>	<u>5040 (5075)</u>
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	2144	2129	2111	2477	2418	2260
Werktuigen	708	727	811	865	830	875
Werk door derden	387	406	402	407	394	390
Gewasbeschermingsmiddelen	340	350	456	467	596	595
Meststoffen	591	669	622	611	677	660
Zaaizaad en pootgoed	422	397	501	508	560	565
Grond en gebouwen (pachtbasis)	576	536	645	702	720	755
Veevoeder	185	168	95	150	103	30
Overige kosten	609	620	772	686	740	710
Totaal kosten	<u>5962</u>	<u>6002</u>	<u>6415</u>	<u>6873</u>	<u>7038</u>	<u>6840</u>
Netto-bedrijfsresultaat	-1069	-1191	-1897	-1855	-1934	-1800 (-1765)
III Arbeidsopbrengst ondernemer						
	18900	16300	-1700	6500	5000	5000 (6000)

1) Excl. WIN-effect. Tussen haakjes vrije produkten bij genormaliseerde opbrengstprijsen.

Bedrijfsuitkomsten van grotere wei-bedrijven in het Noordelijk klei- en veenweidegebied

I Algemene gegevens	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	Voorlopig 1985/86	Prognose 1986/87 1)
	Cultuurgrond (ha)	33,20	34,50	35,80	37,00	37,00
Grasland en voedergewassen (ha)	32,60	33,70	35,10	36,40	36,60	36,50
Melkkoefen (stuks)	70,40	73,90	76,80	73,90	74,50	69,50
Fokzeugen (stuks)	0,30	0,20	0	0,60	0,10	0,10
Mestvarkens (stuks)	0,70	2,90	0	0,60	1,40	1,40
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,67	1,70	1,72	1,74	1,73	1,69
Productie in sbe	264	275	277	278	285	273
II Resultaten in gid. per ha						
Melkgeld	8546	8999	9096	8341	8741	8380
Omzet en aanwas rundvee	1434	1489	1367	1209	1337	1170
Opbrengst varkens	31	64	5	38	29	25
Overige opbrengsten	219	287	242	199	276	270
Totaal opbrengsten	10230	10839	10710	9787	10383	9845
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	3039	3258	3219	3153	3298	3230
Werktuigen	1210	1251	1258	1231	1296	1410
Werk door derden	272	272	293	298	312	320
Veevoeder	2924	3284	3714	2808	2887	2460
Meststoffen	610	682	555	605	683	635
Grond en gebouwen (pachtbasis)	1373	1351	1389	1275	1310	1440
Overige kosten	1431	1447	1416	1339	1377	1290
Totaal kosten	10859	11545	11844	10709	11163	10785
Netto-bedrijfsresultaat	-629	-706	-1134	-922	-780	-940
III Arbeidsopbrengst ondernemer	43200	48200	34300	42000	46000	45000

1) Excl. WIR-effect.

Bedrijfsuitkomsten van grotere wei-bedrijven in het Westelijk wei-gebied

	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	Voorlopig 1985/86	Prognose 1986/87 1)
I Algemene gegevens						
Cultuurgrond (ha)	30,80	28,40	28,40	28,90	30,60	30,00
Grasland en voedergrassen (ha)	30,70	28,40	28,30	28,90	30,60	30,00
Melkkoaien (stuks)	70,50	68,30	71,70	67,20	66,50	62,70
Fokzeugen (stuks)	1,10	1,40	0,90	0,40	0,40	0,40
Mestvarkens (stuks)	17,60	27,90	18,50	17,80	19,80	19,40
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,77	1,72	1,77	1,77	1,76	1,72
Productie in sbe	254	245	246	237	242	232
II Resultaten in gld. per ha						
Melkgeld	8574	9666	10444	9652	9558	9400
Omzet en aanwas rundvee	1643	1725	1683	1459	1501	1330
Opbrengst varkens	301	495	225	355	385	340
Overige opbrengsten	219	259	205	243	253	255
Totaal opbrengsten	10737	12145	12557	11709	11697	11325
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	3311	3778	4203	4301	4294	4200
Werktuigen	1276	1348	1310	1285	1287	1390
Werk door derden	172	176	234	240	242	245
Veevoeder	3696	4354	5155	4071	3794	3390
Meststoffen	502	527	435	478	489	470
Grond en gebouwen (pachtbasis)	1594	1578	1553	1543	1498	1695
Overige kosten	1530	1646	1667	1635	1571	1480
Totaal kosten	12081	13407	14557	13553	13175	12870
Netto-bedrijfsresultaat	-1344	-1262	-2000	-1844	-1478	-1545
III Arbeidsopbrengst ondernemer						
	24900	32800	20600	27000	38000	35000
1) Excl. WIR-effect.						

Bedrijfsuikkomsten van grotere veidebedrijven in de zandgebieden

	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	Voorlopig 1985/86	Prognose 1986/87 1)
I Algemene gegevens						
Cultuurgrond (ha)	26,50	27,50	28,00	29,70	30,00	30,00
Grasland en voedergewassen (ha)	26,30	27,30	27,70	29,50	29,70	29,50
Melkkoeien (stuks)	64,40	69,00	70,70	69,80	67,50	63,70
Fokzeugen (stuks)	0,90	1,40	0,70	0,80	0,80	0,80
Mestvarkens (stuks)	33,60	41,10	44,00	24,20	33,20	33,10
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,59	1,70	1,71	1,74	1,74	1,67
Productie in sbe	240	253	258	261	263	254
II Resultaten in gld. per ha						
Melkgeld	9399	10341	10792	9826	9889	9585
Omzet en aanwas rundvee	2005	2175	2079	1907	2059	1810
Opbrengst varkens	772	811	872	528	665	585
Overige opbrengsten	337	209	233	137	241	220
Totaal opbrengsten	12513	13536	13976	12398	12854	12200
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	3647	3877	4010	3886	4014	3870
Werktuigen	1306	1400	1488	1446	1473	1570
Werk door derden	311	311	306	322	366	390
Veevoeder	4287	4631	5458	4389	4289	3675
Meststoffen	662	740	611	656	755	715
Grond en gebouwen (pachtbasis)	1459	1456	1490	1439	1476	1645
Overige kosten	1785	1888	1814	1689	1732	1635
Totaal kosten	13257	14303	15177	13827	14105	13500
Netto-bedrijfsresultaat	-744	-767	-1201	-1429	-1251	-1300
III Arbeidsopbrengst ondernemer	41400	44900	37800	32200	42000	40000

1) Excl. WIR-effect.

Bedrijfsuitkomsten van grotere gemengde bedrijven met overwegend rundvee

	1981/82					1982/83					1983/84					1984/85					Voorlopig 1985/86		Prognose 1986/87 1)												
I Algemene gegevens																																			
Cultuurgrond (ha)	23,30					23,40					23,40					25,60					25,50					25,50					26,00				
Grasland en voedergewassen (ha)	19,40					19,50					20,30					21,50					20,70					20,70					21,20				
Melkkoefien (stuks)	48,30					50,20					53,60					52,80					51,00					51,00					49,30				
Fokzeugen (stuks)	14,00					16,70					18,90					14,50					14,30					14,30					14,60				
Mestvarkens (stuks)	99,80					105,00					128,90					140,40					154,50					154,50					157,50				
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,76					1,78					1,81					1,86					1,82					1,82					1,79				
Productie in sbe	228					240					253					261					260					260					260				
II Resultaten in gld. per ha																																			
Melkgeld	8058					8761					9544					8318					8618					8618					8335				
Omzet en aanwas rundvee	1655					1907					1896					1625					1758					1758					1550				
Opbrengst varkens	3342					3543					3780					4130					4117					4117					3615				
Marktbaar gewassen	856					902					801					1036					1050					1050					1065				
Overige opbrengsten	309					859					940					1170					1415					1415					1305				
Totaal opbrengsten	14220					15972					16961					16279					16958					16958					15870				
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	4376					4881					5330					5161					5366					5366					5215				
Werktuigen	1345					1419					1572					1566					1646					1646					1735				
Werk door derden	334					334					325					391					430					430					445				
Veevoeder	5410					6488					7702					7284					7028					7028					6325				
Meststoffen	585					696					573					575					707					707					645				
Grond en gebouwen (pachtbasis)	1466					1535					1745					1679					1688					1688					1880				
Overige kosten	2009					2241					2412					2294					2328					2328					2210				
Totaal kosten	15525					17594					19659					18950					19193					19193					18455				
Netto-bedrijfsresultaat	-1305					-1622					-2698					-2671					-2235					-2235					-2585				
III Arbeidsopbrengst ondernemer	34100					37200					21600					14300					30000					30000					22000				

1) Excl. WIN-effect.

Bedrijfsuitkomsten van kleinere weidebedrijven in de klei-, veen- en zandgebieden

	1981/82					1982/83					1983/84					Voorlopig 1985/86		Prognose 1986/87 1)	
	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87	1987/88	1988/89	1989/90	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	
I Algemene gegevens																			
Cultuurgrond (ha)	15,60	15,60	15,60	16,00	16,20	16,50	16,00	15,60	15,60	16,00	16,20	16,50	16,20	16,20	16,50	16,00	16,00	16,50	
Grasland en voedergrassen (ha)	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	15,20	
Melkkoelen (stuks)	29,50	30,30	31,40	31,00	29,50	31,40	31,00	31,40	31,00	29,50	31,40	31,00	29,50	29,50	28,60	28,60	28,60	28,60	
Fokzeugen (stuks)	0,60	0,50	0,80	0,90	0,90	0,90	0,90	0,80	0,80	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	
Mestvarkens (stuks)	10,50	15,10	17,50	20,40	18,90	17,50	20,40	17,50	17,50	18,90	18,90	19,20	19,20	18,90	19,20	19,20	19,20	19,20	
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,29	1,29	1,34	1,35	1,35	1,29	1,35	1,34	1,35	1,35	1,35	1,33	1,35	1,35	1,33	1,33	1,33	1,33	
Productie in sbe	115	116	119	120	119	119	120	119	119	119	119	118	119	119	118	118	118	118	
II Resultaten in gid. per ha																			
Melkgeld	6717	7229	7595	7067	6986	6986	7067	7595	7595	7067	6986	6855	6986	6855	6855	6855	6855	6855	
Omzet en aanwas rundvee	1598	1656	1596	1456	1534	1534	1456	1596	1596	1456	1534	1355	1534	1355	1355	1355	1355	1355	
Opbrengst varkens	394	431	577	735	754	754	735	577	577	735	754	665	754	665	665	665	665	665	
Overige opbrengsten	289	234	220	284	305	305	284	220	220	284	305	305	305	305	305	305	305	305	
Totaal opbrengsten	8998	9550	9988	9542	9579	9579	9542	9988	9988	9542	9579	9180	9579	9180	9180	9180	9180	9180	
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	4734	5200	5580	5535	5640	5640	5535	5580	5580	5535	5640	5515	5640	5515	5515	5515	5515	5515	
Werktuigen	1037	1092	1183	1141	1158	1158	1141	1183	1183	1141	1158	1235	1158	1235	1235	1235	1235	1235	
Werk door derden	277	280	290	307	319	319	307	290	290	307	319	330	319	330	330	330	330	330	
Veevoeder	2896	3160	3838	3316	3213	3213	3316	3838	3838	3316	3213	2835	3213	2835	2835	2835	2835	2835	
Meststoffen	464	553	443	468	531	531	468	443	443	468	531	505	531	505	505	505	505	505	
Grond en gebouwen (pachtbaas)	961	1033	1103	1046	1113	1113	1046	1103	1103	1046	1113	1210	1113	1210	1210	1210	1210	1210	
Overige kosten	1422	1441	1471	1469	1467	1467	1469	1471	1471	1469	1467	1385	1467	1385	1385	1385	1385	1385	
Totaal kosten	11791	12759	13908	13282	13441	13441	13282	13908	13908	13282	13441	13015	13441	13015	13015	13015	13015	13015	
Netto-bedrijfsresultaat	-2793	-3209	-3920	-3740	-3862	-3862	-3740	-3920	-3920	-3740	-3862	-3835	-3862	-3835	-3835	-3835	-3835	-3835	
III Arbeidsopbrengst ondernemer	15200	13400	5900	7600	9000	9000	7600	5900	5900	7600	9000	7000	9000	7000	7000	7000	7000	7000	

1) Excl. WIR-effect.

Bedrijfsuitkomsten van kleinere gemengde bedrijven met overwegend rundvee

I Algemene gegevens	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	Voorlopfig 1985/86	Prognose 1986/87 1)
	Cultuurgrond (ha)	14,00	14,60	12,30	13,80	14,00
Grasland en voedergewassen (ha)	12,40	12,90	10,80	11,60	11,70	12,10
Melkkoefen (stuks)	23,30	21,70	22,70	24,10	23,30	22,80
Fokzeugen (stuks)	5,40	9,30	9,30	6,20	8,30	8,60
Nestvarkens (stuks)	42,10	33,00	46,90	75,20	72,90	75,30
Aantal volwaardige arbeidskrachten	1,35	1,41	1,31	1,40	1,40	1,39
Productie in sbe	116	120	114	123	124	124
II Resultaten in gld. per ha						
Melkgeld	5353	5158	7277	6421	6527	6275
Omzet en aanwas rundvee	1232	1616	1773	1432	1482	1295
Opbrengst varkens	1858	2237	3087	3099	2868	2520
Marktbaar gewassen	592	466	697	718	725	730
Overige opbrengsten	2129	1092	787	724	779	745
Totaal opbrengsten	11164	10569	13621	12394	12381	11565
Arbeid (zonder bedrijfsleiding)	5714	5901	7117	6870	6990	6780
Werktuigen	1039	1086	1308	1435	1401	1495
Werk door derden	319	359	444	328	403	420
Veevoeder	4506	3775	6253	4921	4624	4150
Neststoffen	483	528	485	514	603	555
Grond en Gebouwen (pachtbasis)	1073	1042	1151	1203	1212	1325
Overige kosten	1723	1629	2016	1913	1978	1890
Totaal kosten	14857	14320	18774	17184	17211	16615
Netto-bedrijfsresultaat	-3693	-3751	-5153	-4790	-4830	-5050
III Arbeidsopbrengst ondernemer	9900	5100	2200	6300	8000	2000

1) Excl. WIR-effect.